

**UCHWAŁA NR IX/69/25
RADY POWIATU PISZ**

z dnia 23 stycznia 2025 r.

**w sprawie przyjęcia do realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Piskim
na lata 2025-2027**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3a i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 107) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.) **Rada Powiatu Pisz uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Piskim na lata 2025-2027”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu w Pisz.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady
Powiatu

Irena Jatkowska

POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PISKIM NA LATA 2025-2027

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	1
2. Piecza zastępcza w świetle przepisów prawa.....	6
3. Charakterystyka i analiza pieczy zastępczej w Powiecie Piskim.....	9
3.1. Rodzinna piecza zastępcza	11
3.2. Instytucjonalna piecza zastępcza	28
3.3. Pełnoletni wychowankowie	33
4. Rodziny biologiczne przejawiające trudności opiekuńczo-wychowawcze objęte pomocą ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Piskiego.....	38
5. Prowadzone postępowania przez Sąd Rejonowy w Piszu w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej	47
6. Analiza SWOT – piecza zastępcza.....	48
7. Cele programu i zadania do realizacji	51
8. Harmonogram działań programowych w latach 2025-2027	53
9. Limit rodzin zastępczych zawodowych	55
10. Źródła finansowania programu	56
11. Beneficjenci programu	56
12. Realizatorzy programu	57
13. Monitoring i ewaluacja.....	58
14. Zakończenie	59

1. WPROWADZENIE

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Rola systemu pieczy zastępczej jest zapewnienie dziecku bezpiecznego środowiska wychowawczego respektującego jego prawa, m.in. prawo powrotu do rodziny, utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju uzdolnień, a także pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn.zm.) określa ten obowiązek, jak również organizowanie dla dzieci całkowicie pozbawionych wsparcia ze strony rodziny naturalnej, rodzinnej i instytucjonalnej opieki zastępczej.

Ustawa poprzedzona jest preambułą, która określa cele i wyznacza kierunki działań:
„...dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.”

Podstawą opracowania programu jest art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej która nakłada na powiat obowiązek opracowania i realizacji 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej zawierających między innymi plan rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej, plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz limit rodzin zastępczych zawodowych na dany rok kalendarzowy, uwzględniający założenia wynikające z planu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczych, konieczność

zapewnienia dzieciom z terenu powiatu rodzinnej pieczy zastępczej oraz ograniczenie liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Powiatowy Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 jest kontynuacją działań prowadzonych w poprzednich latach. Program zakłada podejmowanie kompleksowych działań skierowanych na rozwój rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz organizowanie wsparcia rodzinom zastępczym oraz osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą. Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Piskiego oraz o aktualne potrzeby wynikającej z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi.

Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.

Funkcję Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Piskim pełni Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz, w którego strukturze organizacyjnej wyłoniono Zespół Do Spraw Pieczy Zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej podzieliła kompetencje między samorząd gminny, do którego obowiązków należy w szczególności praca z rodziną biologiczną, a samorząd powiatowy, który ma zapewnić pieczę zastępczą dla dzieci, które nie mogą wychowywać się w swoich rodzinach naturalnych oraz wsparcie osobom usamodzielnianym opuszczającym różne formy pieczy zastępczej.

Do zadań własnych powiatu zgodnie z art. 180 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w w/w zakresie należy między innymi:

- zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo-wychowawczych;
- organizowanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo-wychowawcze i regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, przez wspieranie procesu usamodzielnienia;
- tworzenie warunków do powstawania i działania rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka i rodzin pomocowych;

- prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym;
- organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego oraz kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- organizowanie wsparcia dla rodzinnej pieczy zastępczej, w szczególności przez tworzenie warunków do powstawania:
 - grup wsparcia,
 - specjalistycznego poradnictwa;
- zapewnienie przeprowadzenia przyjętemu do pieczy zastępczej dziecku niezbędnych badań lekarskich;
- wprowadzanie danych do rejestru, o którym mowa w art. 38 ust.1, ich aktualizowanie i usuwanie;
- kompletowanie we współpracy z właściwym ośrodkiem pomocy społecznej dokumentacji związanej z przygotowaniem dziecka do umieszczenia w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka;
- finansowanie:
 - świadczeń pieniężnych dotyczących dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka, placówkach opiekuńczo-wychowawczych, regionalnych placówkach opiekuńczo-terapeutycznych, interwencyjnych ośrodkach preadoptyjnych lub rodzinach pomocowych, na jego terenie lub na terenie innego powiatu;
 - pomocy przyznawanej osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawcze lub regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne;
 - szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego oraz szkoleń dla rodzin zastępczych, prowadzących rodzinne domy dziecka oraz dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego.

Program zawiera cele i kierunki działań podejmowanych przez Organizatora pieczy zastępczej, uwzględniając przy tym potrzeby rodzin zastępczych oraz ich podopiecznych.

Ponadto wskazuje na konieczność tworzenia nowych rodzin zastępczych zawodowych, prowadzenia szkoleń dla wszystkich rodzin zastępczych, promocję rodzicielstwa zastępczego oraz rozwój instytucjonalnej pieczy zastępczej a także zapewnienie specjalistycznego wsparcia dla rodzin zastępczych i ich podopiecznych.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;

- zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
- przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
- zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku.
- wprowadzanie danych do rejestru, ich aktualizowanie i usuwanie.

2. PIECZA ZASTĘPCZA W ŚWIETLE PRZEPISÓW PRAWA

Pojęcie pieczy zastępczej związane jest z działaniami na rzecz wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

System pieczy zastępczej jest zespołem osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców.

Pieczka zastępcza występuje w formie rodzinnej oraz instytucjonalnej i jest zapewniana przez powiat. Pieczka zastępcza zapewnia:

1. pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
2. przygotowanie dziecka do:
 - godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
 - zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych.

W realizacji zadań na rzecz dziecka i rodziny Organizator rodzinnej pieczy zastępczej stosuje regulacje, zawarte w niżej wymienionych aktach prawnych:

- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz.483 z późn. zm.);
- Ustawie z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 177 z późn. zm.);
- Ustawie z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j.Dz. U. z 2024 r. , poz. 1283, 1572);
- Konwencji o Prawach Dziecka przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989r. (Dz. U. 1991 Nr 120, poz. 526);
- Ustawie z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (t.j. Dz.U. z 2024 r. poz. 107);

- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 2809.);
- Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r., Nr 292, poz. 1720);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz.2809.);
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w domowej (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1673);
- Ustawie z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałania alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz.2151);
- Ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1939.).

Ideą pieczy zastępczej jest czasowe zapewnienie opieki i wychowania dzieciom, których rodzinom ograniczono lub pozbawiono ich tego prawa, na mocy postanowienia sądu. Jednym z zadań pieczy zastępczej jest przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych, a także zaspokojenie potrzeb dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i rekreacyjnych.

Podstawowym celem ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej jest:

- dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, troska o ich harmonijny rozwój i przyszła samodzielność życiowa oraz ochrona ich praw i wolności,
- dobro rodziny, która stanowi podstawową komórkę społeczną oraz naturalne środowisko rozwoju oraz dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci.

Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno nastąpić po wyczerpaniu wszystkich form pomocy rodzicom dziecka, chyba, że dobro dziecka wymaga zapewnienia mu niezwłocznie pieczy zastępczej.

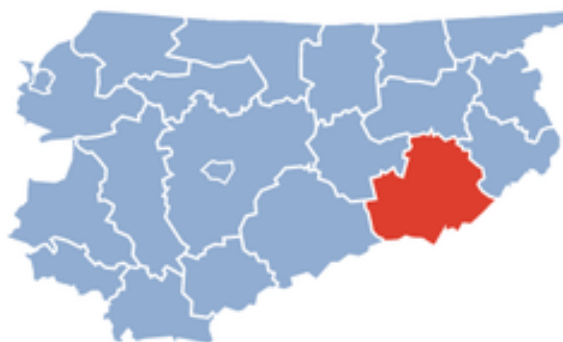
Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej. Umieszczenie dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej formie pieczy zastępczej ma charakter tymczasowy i powinno służyć powrotowi dziecka do jego rodziny.

Pieczą zastępczą staje się uzupełnieniem pieczy rodzicielskiej, a nie formą, która pieczę rodzicielską zastępuje z założenia na zawsze.

3. CHARAKTERYSTYKA I ANALIZA PIECZY ZASTĘPCZEJ W POWIECIE PISKIM

Powiat piski położony jest w południowo-wschodniej części województwa warmińsko-mazurskiego, a jego siedzibą jest miasto Pisz. Powiat piski został utworzony w 1999 w ramach reformy administracyjnej. Powiat zlokalizowany jest na obszarze Krainy Wielkich Jezior Mazurskich w bezpośrednim sąsiedztwie największego jeziora w Polsce – Śniardwy. Położony jest nad licznymi jeziorami, stanowiącymi zarówno największą atrakcję turystyczną regionu jak i potencjał dla jego rozwoju gospodarczo-społecznego. Graniczy z następującymi powiatami: szczycieńskim, mrągowskim, giżyckim, ełckim, grajewskim oraz kolneńskim.

Rysunek 1. Położenie powiatu piskiego na mapie województwa warmińsko-mazurskiego

Źródło:

https://pl.wikipedia.org/wiki/Powiat_piski

W skład powiatu piskiego wchodzi 4 gminy miejsko-wiejskie:

- Pisz
- Ruciane-Nida
- Biała Piska
- Orzysz

Na terenie powiatu piskiego wykorzystywane są różnorodne formy wspierania dziecka i rodziny w różnych aspektach, począwszy od pomocy w środowisku lokalnym świadczonej przez samorządy gminne, organizacje i inne instytucje wspierające rodzinę, poprzez formy samopomocy na szczeblu powiatowym, aż do rodzinnej pieczy zastępczej.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej piecza zastępcza jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. W ustawie wprowadzono pojęcie pieczy zastępczej i wskazano formy, w jakich jest realizowana.

3.1. Rodzinna piecza zastępcza

Pieczę zastępczą organizuje powiat. Zadania z zakresu pieczy zastępczej zgodnie ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wykonuje Organizator rodzinnej pieczy zastępczej. W Powiecie Piskim jest nim Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na powiat zadania związane z organizacją pieczy zastępczej, sprawowanej w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców.

Powiat zapewnia dzieciom opiekę i wychowanie zarówno w rodzinnych formach pieczy: rodzinach zastępczych (spokrewnionych, niezawodowych i zawodowych) oraz rodzinnych domach dziecka, a także w pieczy instytucjonalnej (placówki opiekuńczo-wychowawcze).

Rodzinę zastępczą lub rodzinny dom dziecka tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których na mocy orzeczenia sądu rodzinnego umieszczono dzieci w celu sprawowania nad nimi pieczy zastępczej.

Rodzinna piecza zastępcza to system pieczy nad dzieckiem, w skład którego wchodzi spokrewnione, niezawodowe i zawodowe rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka:

- **rodzina zastępcza spokrewniona** - rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, będąca krewnym wstępnym lub rodzeństwem dziecka;
- **rodzina zastępcza niezawodowa** - rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, nie będący krewnymi wstępnymi lub rodzeństwem dziecka;
- **rodzina zastępcza zawodowa** - rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, u której może przebywać w tym samym czasie łącznie nie więcej niż 3 dzieci lub usamodzielnianych wychowanków
Rodziny zastępcze zawodowe dzieli się na:
 - rodziny zastępcze zawodowe pełniące funkcje pogotowia rodzinnego;
 - rodziny zastępcze zawodowe specjalistyczne;
- **rodzinny dom dziecka** - rodzina zastępcza, którą tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, która sprawuje opiekę nad łącznie nie więcej niż 8 dzieci lub pełnoletnich wychowanków.

Rodziny zastępcze oraz rodzinne domy dziecka, na ich wniosek, mogą być wspierane przez rodziny pomocowe.

Rodziną pomocową może być:

- rodzina zastępcza niezawodowa, rodzina zastępcza zawodowa lub prowadzący rodzinny dom dziecka;
- małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim przeszkoleni do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, prowadzenia rodzinnego domu dziecka lub rodziny przysposabiającej.

Poniżej przedstawiono schemat podziału rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rysunek 2. Podział pieczy zastępczej

Źródło: <https://gopskoscielec.pl/wspieranie-rodziny-i-pieczy-zastepcza>

Na dzień 30 listopada 2024 roku na terenie powiatu piskiego funkcjonuje 61 rodzin zastępczych, w tym:

- ✓ 41 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywa 57 dzieci
- ✓ 18 rodzin zastępczych niezawodowych, w których przebywa 22 dzieci
- ✓ 2 rodziny zastępcze zawodowe, w których przebywa 9 dzieci

Analiza rodzin zastępczych pozwala na wykazanie, że dominują rodziny spokrewnione z dziećmi, a więc tworzone przez dziadków lub rodzeństwo.

W tabelach zamieszczonych poniżej przedstawione zostały liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie Powiatu Piskiego oraz liczba dzieci w nich umieszczonych w latach 2019 – 2024.

Tabela 1. Liczba podmiotów pieczy zastępczej w powiecie piskim w latach 2019 – 2024

Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodzinne domy dziecka	Ogółem
2019	33	16	2	1	52
2020	32	16	2	1	51
2021	39	19	3	1	62
2022	43	17	2	0	62
2023	47	18	2	0	67
2024 *Stan na 30.11. 2024r.	41	18	2	0	61

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisku

W ostatnich latach liczba rodzin zastępczych utrzymuje się na poziomie wzrostowym, ale wzrosła także liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej. Jak wynika z danych zawartych w Tabeli nr 1 zaobserwowano wzrost liczby rodzin zastępczych funkcjonujących na przestrzeni poddanych analizie lat.

W 2019 r. w Powiecie Piskim funkcjonowały 52 rodziny zastępcze, w tym 33 rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem, 2 rodziny zastępcze zawodowe oraz rodzinny dom dziecka. W 2023 r. było ich ogółem 67, natomiast na dzień 30 listopada 2024r. liczba rodzin zastępczych wynosi 61, w tym 41 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem oraz 2 rodziny zastępcze zawodowe.

Ponadto warto podkreślić, że funkcjonujące na terenie Powiatu Piskiego rodziny zastępcze zawodowe pozostały na tym samym poziomie (2 rodziny zastępcze zawodowe) natomiast rozwiązał się rodzinny dom dziecka. Ważnym elementem w procesie wychowania jest wiek rodziców zastępczych, który wpływa na ich wydolność i efektywność. Zarówno zbyt duża jak i zbyt mała różnica wieku pomiędzy wychowankiem a opiekunem jest niekorzystna. Podeszły wiek rodzica zastępczego sprawia, że trudniej jest prawidłowo

rozpoznać i zrozumieć potrzeby dorastających dzieci, co wywołuje wiele konfliktów i nieporozumień. Jednocześnie zbyt mała różnica wieku (jak w przypadku rodzeństwa) sprawia, że dzieci niechętnie podporządkowują się swoim opiekunom, a opiekunom trudno jest odnaleźć się w nowej zmienionej relacji i stosować adekwatne metody wychowawcze. W związku z tym rodziny spokrewnione, w których występuje dużo trudności wychowawczych wymagają szczególnego wsparcia ze strony specjalistów.

Tabela 2. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w powiecie piskim w latach 2019-2024

Rok	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych spokrewnionych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych niezawodowych	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych zawodowych	Liczba dzieci w rodzinnych domach dziecka	Ogółem
2019	47	23	8	8	86
2020	45	24	5	8	82
2021	52	33	8	7	100
2022	55	23	11	0	89
2023	60	25	11	0	96
2024 *Stan na 30.11. 2024r.	62	24	10	0	96

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisku

Liczbę dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej przedstawia powyższa tabela. Jak wynika z danych zawartych w Tabeli nr 2 zaobserwowano wzrost liczby dzieci przebywających w rodzinach zastępczych na terenie Powiatu Piskiego funkcjonujących na przestrzeni poddanych analizie lat. Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisku wynika, iż w latach 2019-2024 najczęściej dzieci zgodnie z postanowieniami sądu zostało umieszczonych w rodzinach zastępczych spokrewnionych. Taka sytuacja utrzymuje się niezmiennie od kilku lat.

Tabela 3. Liczba rodzin zastępczych utworzonych w powiecie piskim w latach 2019 – 2024

Rok	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Rodzinne domy dziecka	Liczba rodzin ogółem
2019	6 rodzin	—	—	—	6 rodzin
2020	5 rodzin	2 rodziny	—	—	7 rodzin
2021	7 rodzin	3 rodziny	1 rodzina	—	11 rodzin
2022	6 rodzin	2 rodziny	—	—	8 rodzin
2023	7 rodzin	4 rodziny	—	—	11 rodzin
2024 *Stan na 30.11.2024r.	6 rodzin	3 rodziny	—	—	9 rodzin

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz zawartych w Tabeli nr 3 wynika, że w latach 2019 – 2024 utworzono 52 rodziny zastępcze. Powyższa tabela obrazuje, iż w sposób zróżnicowany powstawały nowe rodziny zastępczej. Na przestrzeni analizowanych lat liczba powstawania rodzin zastępczych spokrewnionych kształtuje się na podobnym poziomie. Biorąc pod uwagę powstałe rodziny zastępcze niezawodowe analiza danych wykazała, iż nastąpił wzrost tworzenia się rodzin zastępczych niezawodowych, w 2019 r. nie została utworzona żadna rodzina, natomiast w 2024 r. utworzono 3 rodziny.

Ważnym elementem pieczy zastępczej jest tymczasowość. Rola rodziny zastępczej polega na sprawowaniu opieki nad powierzonym dzieckiem do czasu jego powrotu do rodziny biologicznej lub umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej.

W celu uregulowania sytuacji prawnej dziecka Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz ściśle współpracuje z Sądem Rejonowym w Pisz, Ośrodkiem Adopcyjnym w Olsztynie Filia w Ełku, Ośrodkami Pomocy Społecznej, rodzinami zastępczymi oraz z rodziną biologiczną. Podczas działań tego typu kładziony jest duży nacisk na

podtrzymywanie więzi dzieci przebywających w pieczy zastępczej z ich rodzicami. Część spotkań dzieci z rodzicami biologicznymi odbywa się na terenie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz. Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodzin i systemie pieczy zastępczej należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawo dziecka do wychowania w rodzinie, a w razie konieczności wychowania dziecka poza rodziną do opieki i wychowania w rodzinnych formach pieczy zastępczej, prawo powrotu do rodziny oraz do utrzymywania osobistych kontaktów z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których sąd zakazał takich kontaktów.

I. SZKOLENIA KANDYDATÓW DO PEŁNIENIA FUNKCJI RODZINY ZASTĘPCZEJ

Zgodnie z art.76 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz stale prowadzi nabór na kandydatów na rodziny zastępcze poprzez działania takie jak rozpowszechnianie informacji w mediach społecznościowych, lokalnej prasie czy też propagowanie wśród społeczności lokalnej plakatów, ulotek i informatorów. Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub do prowadzenia rodzinnego domu dziecka są obowiązani posiadać świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej należy prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz stale prowadzi nabór na kandydatów na rodziny zastępcze. Pełnienie funkcji rodziny zastępczej oraz prowadzenie rodzinnego domu dziecka może być powierzone osobom, które:

- dają rękojmię należytego sprawowania pieczy zastępczej;
- nie są i nie były pozbawione władzy rodzicielskiej, oraz władza rodzicielska nie jest im ograniczona ani zawieszona;
- wypełniają obowiązek alimentacyjny - w przypadku gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego;
- nie są ograniczone w zdolności do czynności prawnych;

- są zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co zostało potwierdzone:
 - zaświadczeniem lekarskim o stanie zdrowia wystawionym przez lekarza podstawowej opieki zdrowotnej;
 - opinią o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka wystawioną przez psychologa, który posiada co najmniej wykształcenie wyższe magisterskie na kierunku psychologia oraz 2 letnie doświadczenie w poradnictwie;
- przebywają na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, z tym że w przypadku cudzoziemców ich pobyt jest legalny;
- zapewnią odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym: rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego, właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań, wypoczynku i organizacji czasu wolnego.
- nie figurują w bazie danych Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym z dostępem ograniczonym;
- nie były skazane prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo.
- co najmniej jedna osoba tworząca tę rodzinę musi posiadać stałe źródło dochodów (w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej).
- posiadają świadectwo ukończenia szkolenia organizowanego przez organizatora rodzinnej pieczy zastępczej lub prowadzonego przez ośrodek adopcyjny.

Poniżej przedstawioną tabelę, w których wskazano liczbę osób przeszkolonych na kandydatów na rodzinę zastępczą w latach 2019-2024

Tabela 4. Liczba osób przeszkolonych na kandydatów na rodzinę zastępczą w latach 2019 – 2024

Rok	Liczba osób przeszkolonych na kandydatów na:			
	Rodziny zastępcze spokrewnione	Rodziny zastępcze niezawodowe	Rodziny zastępcze zawodowe	Ogółem
2019	11	1	0	12
2020	0	0	0	0
2021	27	11	2	40
2022	0	1	0	1
2023	0	2	0	2
2024 *Stan na 30.11.2024r.	18	3	0	21

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Tabela nr 4 ukazuje, że liczba kandydatów przeszkolonych na rodziny zastępczej na przestrzenie analizowanych lat jest zmienna.

- w 2019 r. przeszkolonych zostało 12 osób na kandydatów na rodzinę zastępczą
- w 2020 r. nie przeszkolono żadnych kandydatów
- w 2021 r. przeszkolonych zostało 40 osób na kandydatów na rodzinę zastępczą
- w 2022 r. przeszkolona została 1 osoba na kandydatów na rodzinę zastępczą
- w 2023 r. przeszkolonych zostało 2 osoby na kandydatów na rodzinę zastępczą
- w 2024 r. przeszkolonych zostało 21 osób na kandydatów na rodzinę zastępczą

Najwięcej osób zostało przeszkolonych w 2021r. Najwięcej osób przeszkolonych to rodziny zastępcze spokrewnione z dzieckiem. Szkolenie dla kandydatów na niezawodowe rodziny zastępcze prowadzone były za pomocą programów „PRIDE – Rodzinna Piecza

Zastępcza”, „Mentor”, „Potrzebuję Wsparcia”. Szkolenia prowadzone były przez Centrum Pieczy Zastępczej w Łomży, Koalicję na Rzecz Rodzinnej Opieki Zastępczej oraz Katolickie Centrum Wspierania Rodziny i Pieczy Zastępczej w Krośnie. Rodziny zastępcze spokrewnione szkolone są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz.

II. SZKOLENIA DLA RODZIN ZASTĘPCZYCH ORAZ DZIECI UMIESZCZONYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Szkolenia dla rodzin zastępczych w 2019r.

W 2019 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz realizowało **Projekt „RAZEM przeciwko przemocy w rodzinie”** na terenie powiatu piskiego. Działania zostały dofinansowane ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

W 2019r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz przeprowadziło następujące szkolenia:

1. Szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą z terenu powiatu piskiego:
 - Szkolenie „**Przemoc wobec dziecka w domu i w szkole jako przyczyna zachowań agresywnych**”.
2. Szkolenia dla rodziców z zakresu stosowania prawidłowych metod wychowawczych i kształtujących prawidłowe postawy rodzicielskie oraz zapobiegania przemocy:
 - Warsztaty edukacyjne dla rodziców „**CYBERPRZEMOC- co i jak?**”
 - Warsztaty edukacyjne dla rodziców „**Jak wychowywać bez klapsa**”
3. Szkolenia dla dzieci i młodzieży zagrożonych lub dotkniętych przemocą:
 - Cykl spotkań dla dzieci i młodzieży pod hasłem: „**Odkryj swoją wewnętrzną siłę - ŻYCIE BEZ PRZEMOCY**”

Szkolenia dla rodzin zastępczych w 2020r.

Rok 2020 był rokiem wielu zmian zarówno na płaszczyźnie zawodowej, jak i społecznej, w związku z wprowadzonym stanem zagrożenia epidemiologicznego związanego z wystąpieniem pandemii COVID-19 oraz zwiększoną potrzebą korzystania z wszelkich form wsparcia. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz uruchomiło dodatkowe wsparcie dla mieszkańców Powiatu Piskiego. Wsparcie obejmowało:

- Pomoc psychologiczną w formie telefonicznych konsultacji;
- Wsparcie specjalisty pracy z rodziną w formie telefonicznych konsultacji udzielane całodobowo.
- Udzielanie porad w ramach „Grupy wsparcia” w postaci indywidualnych konsultacji telefonicznych w postaci specjalistycznego poradnictwa oraz pomocy w postaci interwencji kryzysowej w celu przywrócenia równowagi psychicznej.

Szkolenia dla rodzin zastępczych w 2021r.

W 2021r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pishu przeprowadziło następujące szkolenia:

1. Szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom z terenu powiatu piskiego:
 - Szkolenie **„Mediacja jako forma twórczego rozwiązywania konfliktu”**
 - Szkolenie **„Przyczyny i sposoby zapobiegania zachowaniom suicydalnym”**
2. Warsztaty dla dzieci i młodzieży z rodzin zastępczych:
 - Warsztaty dla dzieci i młodzieży w ramach Kampanii **„19 Dni Przeciwno Przemocy i Krzywdzeniu Dzieci”**.

Szkolenia dla rodzin zastępczych w 2022r.

W 2022 roku Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku realizowało **Projekt „KOCHAJ, SZANUJ, SŁUCHAJ - STOP PRZEMOCY ”** na terenie powiatu piskiego. Działania zostały dofinansowane ze środków Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej w ramach programu osłonowego „Wspieranie Jednostek Samorządu Terytorialnego w Tworzeniu Systemu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”.

W 2022r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku przeprowadziło następujące szkolenia:

1. Szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom zagrożonym przemocą z terenu powiatu piskiego:
 - Szkolenie **„Zachowania suicydalne u młodzieży”**
 - Szkolenie **„Dom bez przemocy – profilaktyka i niwelowanie skutków stosowania przemocy w rodzinie”**.
2. Szkolenia dla rodzin zastępczych oraz dzieci i młodzieży:
 - Szkolenie **„Prawidłowe postawy rodzicielskie i metody wychowawcze. Jak być asertywnym a nieagresywnym”**.
 - Szkolenie **„Zajęcia rozwijające kompetencje społeczno – emocjonalne”**
 - Szkolenie **„Trening umiejętności społecznych – kontrola złości – Stop agresji”**
 - Szkolenie **„Alternatywne sposoby odurzania się”**
 - Warsztaty dla dzieci **„Złość -uczucie, które mogę wyciszyć”**.
 - Warsztaty dla dzieci i młodzieży **„SIŁA TO NIE MOC”**.

Szkolenia dla rodzin zastępczych w 2023r.

W 2023 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszku przeprowadziło następujące szkolenia:

1. Szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom z terenu powiatu piskiego:
 - Szkolenie **„Działania postwencyjne jako profilaktyka zachowań samobójczych wśród dzieci i młodzieży”**
2. Szkolenia dla rodzin zastępczych :
 - Szkolenie **„Postawy rodzicielskie i metody wychowawcze oraz właściwa komunikacja w wychowaniu dzieci”**
 - Spotkanie dla kobiet w ramach **Kampanii „Biała Wstążka”**

Szkolenia dla rodzin zastępczych w 2024r.

W 2024r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu przeprowadziło następujące szkolenia:

1. Szkolenia dla pracowników instytucji działających na rzecz pomocy rodzinom z terenu powiatu piskiego:
 - Szkolenie „**Samobójstwa wśród dzieci i młodzieży, okaleczenia**”
2. Szkolenia dla rodzin zastępczych:
 - Szkolenie „**Uzależnienie wśród dzieci i młodzieży od smartfonów**”
 - Szkolenie „**Prawidłowe postawy rodzicielskie i metody wychowawcze**”
 - Szkolenie „**Dzieciństwo bez przemocy**” zorganizowane w ramach Kampanii „**19 Dni Przeciwko Przemocy i Krzywdzeniu Dzieci i Młodzieży**”.

Zadania administracji publicznej oraz zasady i formy sprawowania pieczy zastępczej określa ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Zgodnie z art. 33 tejże ustawy, piecza zastępcza ma zapewnić:

- pracę z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, a w przypadku braku możliwości przysposobienia dziecka – opiekę i wychowanie w środowisku zastępczym;
- przygotowanie dziecka do:
 - godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia,
 - pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki,
 - nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych;
 - zaspokajanie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno -rekreacyjnych.

Rodzinna piecza zastępcza jest formą rodzinną najbardziej zbliżoną do rodziny naturalnej. Dziecko może przebywać w rodzinie zastępczej do 18 roku życia, a w przypadku podjęcia dalszego kształcenia nie dłużej niż do 25 roku życia oraz w przypadku zmiany sytuacji prawnej może ustać potrzeba sprawowania dalszej opieki w pieczy zastępczej.

Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzje o utworzeniu rodziny zastępczej, muszą posiadać świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej.

Poniżej przedstawiamy tabelę, w której wskazano liczbę dzieci opuszczających rodzinną pieczę zastępczą, w związku z powrotem do rodziny biologicznej lub do rodziny adopcyjnej.

Tabela 5. Liczba dzieci opuszczających rodzinną pieczę zastępczą w związku z powrotem do rodziny biologicznej lub do rodziny adopcyjnej w latach 2019-2024

Forma pieczy	2019		2020		2021		2022		2023		2024 Stan na 30.11.2024r.	
	Powrót dziecka do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	Powrót dziecka do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	Powrót dziecka do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	Powrót dziecka do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	Powrót dziecka do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej	Powrót dziecka do rodziny biologicznej	Umieszczenie w rodzinie adopcyjnej
Rodzina zastępcza spokrewniona	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0
Rodzina zastępcza niezawodowa	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	3	0
Rodzina zastępcza zawodowa	1	0	0	0	0	0	2	0	2	0	1	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu

Dzieci przebywające w pieczy zastępczej w przypadku możliwości powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia dziecka w rodzinie adopcyjnej opuszczają rodziny zastępcze. Jak wynika z powyższej tabeli na przestrzeni analizowanych lat wzrasta liczba dzieci opuszczających rodziny zastępczej z przyczyn powrotu do rodziny biologicznej lub też umieszczenia w rodzinie adopcyjnej. W latach 2019- 2024 -14 dzieci powróciło do rodziny biologicznej. W 2020 r. - 1 dziecko zostało adoptowane.

III . Koordynatorzy Rodzinnej Pieczy zastępczej

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka obejmuje się, na ich wniosek, opieką koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej. Koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej wyznacza organizator rodzinnej pieczy zastępczej, po zasięgnięciu opinii odpowiednio rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Do zadań koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej należy w szczególności:

- udzielanie pomocy rodzinom zastępczym i prowadzącym rodzinne domy dziecka w realizacji zadań wynikających z pieczy zastępczej;
- przygotowanie, we współpracy z odpowiednio rodziną zastępczą lub prowadzącym rodzinny dom dziecka oraz asystentem rodziny, a w przypadku gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną, planu pomocy dziecku;
- pomoc rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka w nawiązaniu wzajemnego kontaktu;
- zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka dostępu do specjalistycznej pomocy dla dzieci, w tym psychologicznej, reedukacyjnej i rehabilitacyjnej;
- zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- udzielanie wsparcia pełnoletnim wychowankom rodzinnych form pieczy zastępczej;
- przedstawianie corocznego sprawozdania z efektów pracy organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej nie może mieć pod opieką łącznie więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka.

Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej jest obowiązany do systematycznego podnoszenia swoich kwalifikacji w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej ma prawo do korzystania z poradnictwa zawodowego, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie jego kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego.

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej są osobami bezpośrednio odpowiedzialnymi za właściwą współpracę z rodzinami zastępczymi (pozyskiwanie informacji, uzyskiwanie

właściwego wsparcia od pracowników, wspólne projektowanie zmian w rodzinach, mediacje między stronami) oraz z takimi instytucjami, jak przedszkola i szkoły, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, sądy rodzinne, zespoły kuratorskiej służby sądowej, placówki służby zdrowia, itd. Problemy, z którymi w swojej pracy zawodowej spotykają się koordynatorzy, znacznie wykraczają poza te związane z procesem wychowania. Dzieci i młodzież pozbawione właściwej opieki rodziców mogą przejawiać trudności adaptacyjne, niedostosowanie społeczne czy zaburzenia osobowości. Wynikają one z traumatycznych przeżyć będących efektem zaniedbania, śmierci rodzica, przemocy, uzależnień itd.

W przypadku dzieci pozostających w pieczy zastępczej podejmowana jest praca z rodzicami biologicznymi, aby umożliwić małoletnim jak najszybszy powrót do środowiska rodzinnego. Jeżeli jednak, mimo podejmowanych działań, zgodnie z założeniami Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, powrót dziecka do rodziny nie będzie możliwy, konieczne jest podjęcie wszelkich możliwych kroków w kierunku uregulowania sytuacji prawnej dziecka i jego przysposobienie przez rodzinę adopcyjną.

Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz rodzin zastępczych i rodzinny dom dziecka.

Zgodnie z art. 128 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej Organizator rodzinnej pieczy zastępczej ocenia:

- sytuację dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka;
- rodzinę zastępczą oraz prowadzącego rodzinny dom dziecka.

Oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej dokonuje na Posiedzeniu z udziałem:

- odpowiednio rodziną zastępczą albo prowadzącym rodzinny dom dziecka;
- pedagogiem;
- psychologiem;
- właściwym asystentem rodziny;
- przedstawicielem ośrodka adopcyjnego;
- koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej;
- rodzicami dziecka, z wyjątkiem rodziców pozbawionych władzy rodzicielskiej.

Do udziału w posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej mogą być zapraszani w szczególności przedstawiciele: sądu właściwego ze

względem na miejsce zamieszkania rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka, właściwego powiatowego centrum pomocy rodzinie, ośrodka pomocy społecznej, centrum usług społecznych, Policji, ochrony zdrowia, instytucji oświatowych oraz organizacji społecznych statutowo zajmujących się problematyką rodziny i dziecka, a także osoby bliskie dziecku.

Ocena sytuacji dziecka powinna być przeprowadzana w miarę potrzeb, jednak w przypadku dzieci w wieku poniżej 3 lat nie rzadziej niż co 3 miesiące, a w przypadku dzieci starszych nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

Po dokonaniu oceny sytuacji dziecka organizator rodzinnej pieczy zastępczej formułuje na piśmie opinię dotyczącą zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej, a następnie przekazuje ją do właściwego sądu oraz ośrodka adopcyjnego odpowiedzialnego za kwalifikację dziecka do przysposobienia krajowego.

Oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej oraz w rodzinnym domu dziecka dokonuje się w celu:

- ustalenia aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- ustalania aktualnej sytuacji rodzinnej dziecka;
- analizy stosowanych metod pracy z dzieckiem i rodziną;
- modyfikowania planu pomocy dziecku;
- monitorowania procedur adopcyjnych dzieci z uregulowaną sytuacją prawną umożliwiającą przysposobienie;
- oceny stanu zdrowia dziecka i jego aktualnych potrzeb;
- oceny zasadności dalszego pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- informowania sądu o potrzebie umieszczenia dziecka w placówce działającej na podstawie przepisów ustawy dnia 14 grudnia 2016 r. - Prawo oświatowe, przepisów o działalności leczniczej lub o pomocy społecznej.

Oceny rodziny zastępczej lub prowadzącego rodzinny dom dziecka dokonuje się pod względem predyspozycji do pełnienia powierzonych im funkcji oraz jakości wykonywanej pracy. Pierwszej oceny rodzinnego rodzinnego domu dziecka dokonuje się nie później niż przed upływem roku od umieszczenia pierwszego dziecka w rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka. Kolejna ocena jest dokonywana po upływie roku od dokonania pierwszej, następne natomiast nie rzadziej, niż co 3 lata.

Tabela 6. Liczba ocen sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej oraz ocen rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinny dom dziecka sporządzonych w latach 2019-2024

Rok	Ocena sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej	Ocena rodziny zastępczej oraz prowadzących rodzinny dom dziecka
2019	94	15
2020	113	18
2021	137	24
2022	134	27
2023	136	20
2024 *Stan na 30.11.2024r.	132	22

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej często napotykać na utrudnienia w pracy z rodzinami zastępczymi, tj. zaburzenia zachowania i emocji u dzieci oraz zaburzenia więzi, uzależnienia, trudności w kontaktach rodziny zastępczej z rodziną biologiczną. Dziecko umieszcza się w pieczy zastępczej do czasu zaistnienia warunków umożliwiających jego powrót do rodziny biologicznej albo umieszczenia go w rodzinie przysposabiającej.

Dzieci, które trafiają do pieczy zastępczej niosą ze sobą bagaż doświadczeń, z którymi poradzić sobie może tylko dorosły. Dorosły, który nie ocenia, za to rozumie emocje dziecka, rozumie jego potrzeby i jest gotowy na te potrzeby adekwatnie odpowiadać. Wieloletnie zaniedbania sprawiają, że dzieci wymagają pomocy w różnych obszarach, zarówno edukacyjnym, jak i emocjonalnym, czy zdrowotnym. Innymi słowy opieka nad dziećmi to pomoc w nauce, konsultacje u lekarzy i specjalistów, towarzyszenie dzieciom nawet w prostych czynnościach domowych, uspokajanie i pocieszanie z wielką delikatnością i szacunkiem do dziecka i jego przeżyć. To wymaga ze strony opiekunów wytrwałości, siły, empatii, wiary i nadziei również wtedy, gdy efekty własnego zaangażowania wydają się niewielkie.

3.2. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Instytucjonalna piecza zastępcza to system pieczy zastępczej sprawowany w formie całodobowych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Zgodnie z art. 93 ust.1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. w sprawie wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej **instytucjonalna piecza zastępcza** jest sprawowana w formie:

- placówki opiekuńczo-wychowawczej;
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- interwencyjnego ośrodka adopcyjnego

Instytucje opiekuńczo-wychowawcze mają na celu zapewnienie całodobowej i kompleksowej opieki nad wychowankami w zależności od potrzeb dzieci kieruje się do placówki określonego rodzaju:

- interwencyjnej
- specjalistycznej
- terapeutycznej
- socjalizacyjnej
- wielofunkcyjnej

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- zapewnia dziecku całodobową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby, w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne;
- realizuje przygotowany we współpracy z asystentem rodziny plan pomocy dziecku;
- umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba że sąd postanowi inaczej;
- podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny;
- zapewnia dziecku dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- obejmuje dziecko działaniami terapeutycznymi;
- zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub diagnostyczno-terapeutycznego są **umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia**, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w wyżej wymienionych placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa.

Poniżej przedstawiono schemat podziału instytucjonalnej pieczy zastępczej zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Rysunek 4. Schemat podziału instytucjonalnej pieczy zastępczej

Źródło: <https://gopskoscielec.pl/wspieranie-rodziny-i-piecz-zastepcza>

Placówka opiekuńczo-wychowawcza:

- **Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu socjalizacyjnego:**
 - zapewnia dziecku opiekę całodobową i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby;
 - zapewnia zajęcia wychowawcze, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie i przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym - odpowiednią rehabilitację i zajęcia specjalistyczne;
 - zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych;
 - podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej, znalezienia rodziny przysposabiającej lub umieszczenia w rodzinnych formach opieki zastępczej;
 - pracuje z rodziną dziecka;
 - organizuje dla swoich wychowanków odpowiednie formy opieki w środowisku, grupy usamodzielniające oraz kontakt z rodzinami zaprzyjaźnionymi;
 - może prowadzić hostel oraz mieszkanie usamodzielnienia

- **Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu interwencyjnego**

zapewnia dziecku:

- doraźną opiekę na czas trwania sytuacji kryzysowej;
- dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych;
- opiekę i wychowanie do czasu powrotu do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinie adopcyjnej albo zastępczej, całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego albo socjalizacyjnego;
- dostęp do pomocy psychologiczno-pedagogicznej odpowiedniej do zaburzeń i odchyleń rozwojowych lub specyficznych trudności w uczeniu się.

Placówka interwencyjna przyjmuje dzieci w sytuacjach wymagających natychmiastowego rozpoczęcia sprawowania opieki i wychowania.

Do placówki interwencyjnej są przyjmowane dzieci od 11 roku życia na podstawie rozstrzygnięcia sądu w sprawach opiekuńczych, niezależnie od miejsca zamieszkania. W wyjątkowych przypadkach do placówki interwencyjnej mogą być przyjmowane dzieci młodsze. Placówka interwencyjna może specjalizować się w opiece nad niemowlętami przygotowywanymi do adopcji. Placówka interwencyjna sporządza diagnozę psychologiczno-pedagogiczną dziecka i diagnozę jego sytuacji rodzinnej oraz ustala wskazania do dalszej pracy z dzieckiem.

Placówka interwencyjna informuje centrum pomocy o przebywających w niej dzieciach. Pobyt dziecka w placówce interwencyjnej nie może trwać dłużej niż 3 miesiące. W przypadku gdy postępowanie sądowe w sprawie uregulowania sytuacji prawnej dziecka jest w toku, pobyt w placówce interwencyjnej może być przedłużony, nie dłużej jednak niż o 3 miesiące. Placówka interwencyjna może prowadzić hostel.

- **Całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza typu rodzinnego:**

- tworzy jedną, wielodzietną rodzinę dla dzieci, którym nie znaleziono rodziny zastępczej lub przysposabiającej;
- wychowuje dzieci w różnym wieku, w tym dorastające i usamodzielniające się;
- umożliwia wspólne wychowanie i opiekę licznemu rodzeństwu;
- zapewnia dzieciom kształcenie, wyrównywanie opóźnień rozwojowych i szkolnych;
- ustala zasady kontaktów dziecka z rodzicami w porozumieniu z sądem, centrum pomocy i ośrodkiem adopcyjno-opiekuńczym.

- **Placówka specjalistyczno-terapeutyczna** sprawuje opiekę nad dzieckiem o indywidualnych potrzebach, w szczególności:
 - legitymującym się orzeczeniem o niepełnosprawności albo orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności.
 - wymagającym stosowania specjalnych metod wychowawczych i specjalistycznej terapii.
 - wymagającym wyrównywania opóźnień rozwojowych i edukacyjnych.
 - zapewnia dziecku dzienną i całodobową opiekę oraz wychowanie, realizując zadania przewidziane dla placówki wsparcia dziennego, placówki interwencyjnej i placówki socjalizacyjnej, a także łączyienne i całodobowe działania terapeutyczne, interwencyjne i socjalizacyjne skierowane na dziecko i rodzinę dziecka;
 - zapewnia zajęcia wychowawcze, socjoterapeutyczne, korekcyjne, kompensacyjne, logopedyczne, terapeutyczne, rekompensujące braki w wychowaniu w rodzinie w przygotowujące do życia społecznego, a dzieciom niepełnosprawnym także odpowiednią rehabilitację i zajęcia rewalidacyjne.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza współpracuje, w zakresie wykonywanych zadań, z sądem, powiatowym centrum pomocy rodzinie, rodziną, asystentem rodziny, organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej oraz z innymi osobami i instytucjami, które podejmują się wspierania działań wychowawczych placówki opiekuńczo-wychowawczej, w szczególności w zakresie przygotowania dziecka do samodzielnego życia, jeżeli osoby te uzyskają akceptację dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej oraz pozytywną opinię organizatora rodzinnej pieczy zastępczej.

W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego lub specjalistyczno-terapeutycznego jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce opiekuńczo-wychowawczej umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Dziecko pozbawione częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej, po wyczerpaniu możliwości znalezienia rodziny zastępczej jest umieszczane w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

Na terenie powiatu piskiego nie funkcjonuje placówki opiekuńczo- wychowawcza. W związku z tym dzieci z terenu powiatu piskiego umieszczane są na terenie innych powiatów.

Tabela 7. Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2024

Rok	Liczba dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych
2019	2
2020	6
2021	5
2022	5
2023	3
2024 Stan na dzień 30.11.2024r.	16

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Na dzień 30 listopada 2024r. liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie innych powiatów wynosi- **36 dzieci**.

Dane zawarte w Tabeli nr 7 wskazują, że w **2024r. nastąpił wzrost liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych**, w tym dla porównania w:

- 2019 roku- sąd wydał 2 postanowienia o umieszczeniu - **2 dzieci w placówce**,
- 2024 roku - sąd wydał 7 postanowień o umieszczeniu - **16 dzieci w placówce**.

Analizując powyższe dane należy zauważyć, że wzrost liczby dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych jest spowodowany brakiem nowych rodzin zastępczych, szczególnie zawodowych i rodzinnych domów dziecka, jak również rodzin zastępczych niezawodowych, które wyraziłyby chęć przyjęcia pod swój dach niespokrewnione dziecko.

Zaobserwowany wzrost ilości dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych może wynikać z:

- braku kandydatów na rodziny zastępcze,
- z różnego rodzaju trudności występujących w funkcjonowaniu rodziny biologicznej,
- z różnego rodzaju trudności występujących w funkcjonowaniu dziecka w rodzinie zastępczej
- z liczebności rodzeństwa oraz stanu zdrowia dziecka.

Tabela 8. Liczba dzieci , które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2021 – 2024

Rok	Liczba dzieci , które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze
2021	2
2022	5
2023	7
2024 Stan na dzień 30.11.2024r.	4

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

3.3. Pełnoletni wychowankowie

Przygotowanie dziecka przebywającego w pieczy zastępczej do samodzielnego funkcjonowania jest ważnym zadaniem rodziny zastępczej czy też placówki opiekuńczo-wychowawczej. Osoba usamodzielniana wskazuje opiekuna procesu usamodzielnienia i wspólnie z osobami odpowiedzialnymi opracowuje indywidualny program usamodzielnienia. W procesie tym uczestniczy również pracownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach osoba, która osiągnęła pełnoletność przebywając w pieczy zastępczej i po osiągnięciu pełnoletności opuściła dotychczasową rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą albo regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną, może jeden raz powrócić, o ile spełnia

wymagania określone w ust. 2, do dotychczasowej rodziny zastępczej, rodzinnego domu dziecka, placówki opiekuńczo-wychowawczej albo regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej za zgodą odpowiednio starosty albo marszałka województwa oraz odpowiednio rodziny zastępczej, prowadzącego rodzinny dom dziecka, dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej albo dyrektora regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej.

Warunkiem przyznania pomocy na kontynuowanie nauki i na usamodzielnienie jest złożenie wniosku oraz posiadanie zatwierdzonego indywidualnego programu usamodzielnienia, określającego w szczególności:

- zakres współdziałania osoby usamodzielnianej z opiekunem usamodzielnienia;
- sposób uzyskania przez osobę usamodzielnianą wykształcenia lub kwalifikacji zawodowych, pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz w podjęciu przez osobę usamodzielnianą zatrudnienia.

Osoba usamodzielniana, co najmniej rok przed osiągnięciem **18 roku życia** wskazuje osobę, która podejmuje się pełnienia funkcji opiekuna usamodzielnienia oraz przedstawia pisemną zgodę tej osoby.

Indywidualny program usamodzielnienia jest opracowywany przez osobę usamodzielnianą wspólnie z opiekunem usamodzielnienia, co najmniej na miesiąc przed osiągnięciem przez osobę usamodzielnianą 18 roku życia, a następnie jest zatwierdzany przez kierownika powiatowego centrum pomocy rodzinie powiatu właściwego do ponoszenia wydatków na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnienie.

Osobie opuszczającej rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo-wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną w przypadku, gdy umieszczenie w pieczy zastępczej nastąpiło na podstawie orzeczenia sądu:

- przyznaje się pomoc na:
 - ✓ **kontynuowanie nauki**-osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na miejsce zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej;
 - ✓ **usamodzielnienie**— osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu zamieszkania przed umieszczeniem w pieczy zastępczej;
 - ✓ **zagospodarowanie**-osoba usamodzielniana składa w powiecie właściwym ze względu na osiedlenie się;
 - ✓ udziela się pomocy w uzyskaniu mieszkania i zatrudnienia.

Pomoc na kontynuowanie nauki przyznaje się osobie usamodzielnianej, jeżeli kontynuuje naukę:

- w szkole;
- w zakładzie kształcenia nauczycieli;
- w uczelni;
- na kursach, jeśli ich ukończenie jest zgodne z indywidualnym programem usamodzielnienia;
- u pracodawcy w celu przygotowania zawodowego.

Poniżej przedstawiono dane zawarte w tabeli, na której przedstawiono liczbę usamodzielnianych wychowanków opuszczających rodziny zastępcze lub placówki opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019 – 2024

Tabela 9. Liczba usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2024

Wychowawczych w latach 2019-2024								
Lp.	Rodzaj pomocy	Forma opieki	Liczba osób 2019r.	Liczba osób 2020r.	Liczba osób 2021r.	Liczba osób 2022r.	Liczba osób 2023r.	Liczba osób 2024r. Stan na 30.11.2024r.
1.	Pomoc pieniężna na kontynuowanie nauki	rodzina zastępcza	4	3	5	3	2	2
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	1	1	1	0	0	0
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	0	0	1	2	2	1
Razem:			5	4	7	5	4	3
2.	Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	rodzina zastępcza	8	3	4	6	4	3
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	1	0	0	0	1	0
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	2	1	2	1	4	0
Razem:			11	4	6	7	9	3
3.	Pomoc na zagospodarowanie	rodzina zastępcza	6	2	5	6	4	4
		młodzieżowy ośrodek wychowawczy	1	0	0	0	1	0
		placówka opiekuńczo-wychowawcza	3	0	2	1	3	0
Razem:			10	2	7	7	8	4
4.	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – mieszkanie chronione	rodzina zastępcza	0	0	0	0	0	0

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Jak wynika z powyższej tabeli w 2019 roku z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki skorzystało łącznie 5 wychowanków (4 to wychowankowie rodzin zastępczych, 1 wychowanek MOW), z pomocy na usamodzielnienie skorzystało 11 wychowanków (z czego 6 opuszczających rodziny zastępcze), z pomocy na zagospodarowanie w 2019 roku skorzystało 10 osób (z czego 6 wychowankowie rodzin zastępczych). Dla porównania w 2024 roku (do dnia 30.11.2024r.) z pomocy pieniężnej na kontynuowanie nauki skorzystało łącznie 3 wychowanków (2 to wychowankowie rodzin zastępczych,

1 wychowanek placówki opiekuńczo - wychowawczej), z pomocy na usamodzielnienie skorzystało 3 wychowanków (z czego 3 opuszczających rodziny zastępcze), z pomocy na zagospodarowanie w 2024 roku skorzystało 4 osób (z czego 4 wychowankowie rodzin zastępczych).

W latach 2019-2024 można zaobserwować spadek osób korzystających z przysługującej pomocy finansowej na kontynuowanie nauki, zagospodarowanie czy usamodzielnienie po opuszczeniu rodzinnej czy instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Jak można zaobserwować w powyższej tabeli z pomocy na kontynuowanie nauki w latach 2019-2024r. (do dnia 30.11.2024r.) skorzystało 28 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą. Kolejną formą pomocy była pomoc pieniężna na usamodzielnienie i w tym przypadku z tej formy pomocy skorzystało 40 wychowanków. Z pomocy pieniężnej na zagospodarowanie skorzystało 38 wychowanków.

Poddając analizie powyższe dane, wynika że najwięcej osób usamodzielnianych to wychowankowie opuszczający rodziny zastępcze. Wzrasta natomiast liczba młodych osób, które po opuszczeniu pieczy zastępczej nie kontynuują dalszej nauki, a składają wnioski o udzielenie jednorazowej pomocy na usamodzielnienie i na zagospodarowanie. Pełnoletni wychowankowi, którzy po opuszczeniu rodziny zastępczej lub placówki nie posiadając czasowo innych możliwości zamieszkania i znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogą skorzystać z pomocy w postaci mieszkania chronionego.

4. Rodziny biologiczne przejawiające trudności opiekuńczo – wychowawcze objęte wsparciem ośrodków pomocy społecznej na terenie Powiatu Piskiego

Do zadań Gminy należy zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa jak również organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających czy też prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci. Rodziny przejawiające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych mogą zostać objęte różnorodnymi formami wsparcia i pomocy.

Zgodnie z art.10 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej pracę z rodziną organizuje gmina lub podmiot, któremu gmina zleciła realizację tego zadania. W przypadku gdy ośrodek pomocy społecznej poweźmie informację o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza w tej rodzinie wywiad środowiskowy. W przypadku, gdy rodzicem wychowującym dziecko jest małoletni opuszczający młodzieżowy ośrodek wychowawczy, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, schronisko dla nieletnich lub zakład poprawczy, pracownik socjalny przeprowadza u tego rodzica wywiad, a następnie kierownik ośrodka pomocy społecznej przydziela temu rodzicowi asystenta rodziny.

Na podstawie danych otrzymanych z ośrodków pomocy społecznej funkcjonujących na terenie Powiatu Piskiego sporządzono zestawienie, których analizę przedstawiono w Tabelach poniżej. Dane zawarte w zestawieniu objęte są okresem od 01.01.2021 do 30.10.2024 r.

Tabela nr 10. Przyczyny udzielania pomocy rodzinom – MGOPS w Białej Piskiej

Powody przyznania pomocy rodzinom	Ilość rodzin w 2021r.	Ilość rodzin w 2022r.	Ilość rodzin w 2023r.
Ubóstwo	383	349	292
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	7	6	9
Bezrobocie	322	294	249
Niepełnosprawność	76	67	59
Długotrwała lub ciężka choroba	102	96	79
Przemoc domowa	2	3	3
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	42	54	50
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	75	81	57
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	5	4
Alkoholizm lub narkomania	4	4	4
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	3	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	1	0

Źródło: dane pozyskane z MGOPS w Białej Piskiej

Tabela nr 11. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Białej Piskiej		
Lata	Liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Formy pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych prowadzone przez ośrodek pomocy społecznej
2021	75	m.in. wsparcie asystenta rodziny, świadczenia pieniężne wg ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna, świadczenia z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych
2022	81	m.in. wsparcie asystenta rodziny, świadczenia pieniężne wg ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna, świadczenia z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych
2023	57	m.in. wsparcie asystenta rodziny, świadczenia pieniężne wg ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna, świadczenia z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych psycholog, psycholog dziecięcy, socjoterapeuta, terapeuta ds. uzależnień, Szkoła dla rodziców, warsztaty relacji-rodzic dziecko, mediacje grupowe, policjant, prawnik, Warsztaty samoobrony i asertywności WENDO dla kobiet oraz warsztaty Porozumienie bez przemocy NVC dla mężczyzn-działania w ramach projektu -"Szczęśliwa rodzina wolna od przemocy. Miasto i Gmina Biała Piska skutecznie przeciw przemocy" w okresie od 01-01-2023 do 31-03-2024 r.

Źródło: dane pozyskane z MGOPS w Białej Piskiej

Tabela nr 12. Przyczyny udzielania pomocy rodzinom – MOPS w Orzyszu

Powody przyznania pomocy rodzinom	Ilość rodzin w 2021r.	Ilość rodzin w 2022r.	Ilość rodzin w 2023r.
Ubóstwo	231	232	234
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	5	6	6
Bezrobocie	161	158	147
Niepełnosprawność	79	78	87
Długotrwała lub ciężka choroba	109	144	141
Przemoc domowa	5	2	23
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	18	29	31
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	47	51	44
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	7	3	4
Alkoholizm lub narkomania	25	38	37
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z MOPS w Orzyszu

Tabela nr 13 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu		
Lata	Liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Formy pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych prowadzone przez ośrodek pomocy społecznej
2021	47	m.in. wsparcie asystenta rodziny, świadczenia pieniężne wg ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna, świadczenia z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych
2022	51	m.in. wsparcie asystenta rodziny, świadczenia pieniężne wg ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna, świadczenia z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych
2023	44	m.in. wsparcie asystenta rodziny, świadczenia pieniężne wg ustawy o pomocy społecznej, praca socjalna, świadczenia z ustawy o świadczeniach rodzinnych, o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o dodatkach mieszkaniowych psycholog, psycholog dziecięcy, socjoterapeuta, terapeuta ds. uzależnień, Szkoła dla rodziców, warsztaty relacji-rodzic dziecko, mediacje grupowe, policjant, prawnik, warsztaty samoobrony i asertywności WENDO dla kobiet oraz warsztaty Porozumienie bez przemocy NVC dla mężczyzn-działania w ramach projektu - "Szczęśliwa rodzina wolna od przemocy. Miasto i Gmina Biała Piska skutecznie przeciw przemocy" w okresie od 01-01-2023 do 31-03-2024 r.

Źródło: dane pozyskane z MOPS w Orzyszu

Tabela nr 14. Przyczyny udzielania pomocy rodzinom – MGOPS w Rucianem-Nidzie

Powody przyznania pomocy rodzinom	Ilość rodzin w 2021r.	Ilość rodzin w 2022r.	Ilość rodzin w 2023r.
Ubóstwo	94	48	66
Sieroctwo	0	0	0
Bezdomność	4	4	4
Bezrobocie	107	68	76
Niepełnosprawność	15	14	25
Długotrwała lub ciężka choroba	70	57	64
Przemoc domowa	16	15	13
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	27	21	18
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	40	19	22
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	0	0	0
Alkoholizm lub narkomania	0	0	0
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	1	1	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z MOPS w Orzyszu

Tabela nr 15. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Rucianem-Nidzie		
Lata	Liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Formy pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych prowadzone przez ośrodek pomocy społecznej
2021	40	-pomoc w formie zasiłków pieniężnych, - wsparcie asystenta rodziny, -pomoc żywnościowa, -pomoc specjalistów np. psychologa, pedagoga, terapeuty do spraw uzależnień -porady indywidualne, -pomoc w znalezieniu pracy, -pomoc w załatwianiu spraw urzędowych
2022	19	pomoc w formie zasiłków pieniężnych, - wsparcie asystenta rodziny, -pomoc żywnościowa, -pomoc specjalistów np. psychologa, pedagoga, terapeuty do spraw uzależnień -porady indywidualne, -pomoc w znalezieniu pracy, -pomoc w załatwianiu spraw urzędowych
2023	22	pomoc w formie zasiłków pieniężnych, - wsparcie asystenta rodziny -pomoc żywnościowa, -pomoc specjalistów np. psychologa, pedagoga, terapeuty do spraw uzależnień, - porady indywidualne, -pomoc w znalezieniu pracy, -pomoc w załatwianiu spraw urzędowych

Źródło: dane pozyskane z MGOPS Ruciane Nida

Tabela nr 16. Przyczyny udzielania pomocy rodzinom – MGOPS w Pisz

Powody przyznania pomocy rodzinom	Ilość rodzin w 2021r.	Ilość rodzin w 2022r.	Ilość rodzin w 2023r.
Ubóstwo	505	484	440
Sieroctwo	0	1	0
Bezdomność	16	10	14
Bezrobocie	339	308	285
Niepełnosprawność	228	215	227
Długotrwała lub ciężka choroba	471	470	446
Przemoc domowa	7	15	8
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	4	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietności	117	102	100
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych	127	138	122
Trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	15	18	12
Alkoholizm lub narkomania	19	22	20
Zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa	5	8	12
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0

Źródło: dane pozyskane z MGOPS w Pisz

Tabela nr 17. Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w latach 2021-2023

Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pisz		
Lata	Liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej przejawiających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	Formy pomocy i wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych prowadzone przez ośrodek pomocy społecznej
2021	127	-asystent rodziny -psycholog - prawnik -pomoc finansowa udzielania na podstawie ustawy o pomocy społecznej -praca socjalna
2022	138	j.w
2023	122	j.w

Źródło: dane pozyskane z MGOPS w Pisz

Przeprowadzona analiza danych przekazanych przez ośrodki pomocy społecznej funkcjonujące na terenie Powiatu Piskiego wykazała, że na przestrzeni niespełna 3 lat liczba osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i przejawiająca trudności opiekuńczo-wychowawcze w badanych okresie zmalała.

5. Prowadzone postępowania przez Sąd Rejonowy w Pieszku w zakresie wykonywania władzy rodzicielskiej

Jeśli rodzice biologiczni nie mogą wypełniać wobec swego dziecka funkcji opiekuńczo-wychowawczej, oznacza to, że zostali trwale lub czasowo pozbawieni władzy rodzicielskiej lub władza ta została im ograniczona lub zawieszona. Sąd rodzinny może ograniczyć wykonywanie władzy rodzicielskiej, jak również zawiesić jej wykonywanie, jeżeli wystąpi przemijająca przeszkoda w jej sprawowaniu lub gdy dobro dziecka jest zagrożone.

Jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy może w szczególności:

- zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń;
- określić, jakie czynności nie mogą być przez rodziców dokonywane bez zezwolenia sądu, albo poddać rodziców innym ograniczeniom, jakim podlega opiekun;
- poddać wykonywanie władzy rodzicielskiej stałemu nadzorowi kuratora sądowego;
- skierować małoletniego do organizacji lub instytucji powołanej do przygotowania zawodowego albo do innej placówki sprawującej częściową pieczę nad dziećmi;
- zarządzić umieszczenie małoletniego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka albo w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Wydanie postanowienia sądu w zakresie zmiany władzy rodzicielskiej wiąże się z sytuacjami, w których dzieci umieszcza się w pieczy zastępczej, instytucjonalnej lub rodzinnej czy też rodzinę poddaje się nadzorowi kuratora. Zjawisko umieszczania dzieci w związku z wydawaniem postanowień w zakresie zmiany władzy rodzicielskiej na przestrzeni analizowanych lat uległo znacznemu zwiększeniu, szczególnie w zakresie ilości wydanych postanowień dotyczących umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela Liczba wydanych postanowień Sądu w latach 2021-2024r.

Sąd Rejonowy w Pisz			
Lata	Liczby wydanych postanowień Sądu o umieszczeniu dzieci w rodzinach zastępczych	Liczby wydanych postanowień Sądu o umieszczenie dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej	Liczby wydanych postanowień Sądu o ustanowieniu nadzoru kuratora
2021	7	4	37
2022	3	3	27
2023	7	3	24
2024 do dnia 30.11.2024	4	7	39
RAZEM:	21	17	127

Źródło: dane pozyskane z Sądu Rejonowego w Pisz

Z powyższych danych wynika, że w 2024r. nastąpił zdecydowany wzrost wydanych postanowień Sądu w zakresie umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Do dnia 30.11.2024r. Sąd Rejonowy w Pisz wydał **7 postanowień o umieszczeniu 16 dzieci w placówce.**

6. ANALIZA SWOT - piecza zastępcza

W niniejszym Programie Rozwoju Pieczy Zastępczej zastosowano analizę SWOT. Technika SWOT jest stosowana do analizy wewnętrznego i zewnętrznego otoczenia danego zagadnienia. Jest to uniwersalne narzędzie pierwszego etapu analizy strategicznej. Pozwala wykorzystać zgromadzone informacje do opracowania strategii działania opartej na silnych stronach i szansach, przy jednoczesnym eliminowaniu bądź ograniczaniu słabych stron i zagrożeń. Wybór tej techniki pozwoli usystematyzować mocne i słabe strony, a także ukazać

szanse i zagrożenia jakimi objęta jest sfera społeczna Powiatu Piskiego dotycząca wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, co przedstawiono w tabeli poniżej

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Działalność placówki wsparcia dziennego Świetlicy „PANDA” • Działalność grupy wsparcia „Rodzina zastępcza na plus” • Posiadanie mieszkania chronionego dla pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą • Prowadzenie szkoleń doskonalących rodziny zastępcze • Funkcjonowanie rodzin zawodowych • Funkcjonowanie Specjalistycznej Poradni Rodzinnej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz. Bezpłatne wsparcie: psychologa, mediatora rodzinnego oraz radcy prawnego • działalność ośrodka Interwencji kryzysowej przy PCPR w Pisz, dostępność specjalistycznej opieki dla osób znajdujących się w kryzysie w tym dla ofiar przemocy w rodzinie (psycholog, prawnik oraz pomoc w postaci schronienia) 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczająca liczba rodzin zastępczych zawodowych • Brak osób chętnych do tworzenia nowych rodzin zastępczych • Brak świadomości społecznej o potrzebach w zakresie pieczy zastępczej • Nagły wzrost liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej, zwłaszcza w placówkach opiekuńczo-wychowawczych • Braki kadrowe w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz w zakresie pieczy zastępczej • Braki lokalowe w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • Utworzenie na terenie Powiatu Piskiego dwóch placówek opiekuńczo-wychowawczych dla 14 dzieci w każdej • zwiększenie lokalowe dla podopiecznych Świetlicy PANDA • Możliwość pozyskania kandydatów na rodziny zastępcze • Sprawny system w zakresie pieczy zastępczej • Pozyskiwanie środków na rzecz rozwoju rodzicielstwa zastępczego • Praca z rodziną naturalną w kierunku powrotu dziecka do rodziny • Rozwój współpracy z wolontariuszami w zakresie działalności wspierającej dzieci i młodzież 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak odpowiedniej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych • Wypalenie zawodowe opiekunów zastępczych • Niedostateczna ilość środków finansowych na świadczenia dodatkowe. • Zagrożenie wynikające z braku placówki opiekuńczo wychowawczej przy nagłym wzroście wydanych postanowień sądu dotyczących umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych

Opracowane szanse sfery społecznej Powiatu Piskiego dotyczące wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej z reguły wzmacniają mocne strony tej sfery, w niewielkim odsetku niwelują również wymienione słabości. Na każdym szczeblu pracy przywiązuje się ogromną wagę do kompleksowego wspierania mieszkańców powiatu, a tym samym do uwypuklenia mocnych stron. Jako największe zagrożenie wymienione w tabeli powyżej wymienia się brak odpowiedniej liczby kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych przy jednoczesnym nagłym wzroście wydanych postanowień sądu dotyczących umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo- wychowawczych.

Brak wolnych miejsc w rodzinach zastępczych oraz w placówkach opiekuńczo- wychowawczych jest to największy problem na skalę ogólnopolską, z którym od lat borykają się wszystkie powiaty na terenie kraju. Kładzenie nacisku na prowadzenie wszelkiego rodzaju akcji promocyjnych propagujących rodzicielstwo zastępcze co prawda w małym odsetku niweluje to zagrożenie, jednakże w dalszym ciągu jest to działanie nieprzynoszące oczekiwanego i zadowalającego efektu.

Szansą na poprawę sytuacji jest utworzenie na terenie Powiatu Piskiego placówki opiekuńczo- wychowawczej oraz rozwój rodzinnej pieczy zastępczej.

7. CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej jest kompleksowy rozwój systemu pieczy zastępczej rodzinnej i instytucjonalnej oraz organizowanie wsparcia rodzinom zastępczym i dzieciom w nich umieszczonych oraz osobom usamodzielnianym opuszczającym pieczę zastępczą.

Szczególną wagę mają więc działania ukierunkowane na promocję, pozyskiwanie i szkolenie kandydatów na rodziny zastępcze. W przypadku pieczy instytucjonalnej istotne jest utworzenie na terenie powiatu Piskiego placówki opiekuńczo-wychowawczej by zapewnić miejsca dzieciom kierowanym przez Sąd do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na terenie Powiatu Piskiego nie funkcjonuje placówka opiekuńczo-wychowawcza. W związku z tym dzieci umieszczane są w placówkach funkcjonujących na terenie innych powiatów.

W 2023r. nastąpił nagły wzrost wydanych postanowień Sądu o umieszczenie dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych. Zaplanowane cele mają pozwolić na zwiększenie dynamiki rozwoju rodzinnych oraz instytucjonalnych form pieczy zastępczej. Cel ten będzie zrealizowany poprzez założone cele szczegółowe, które wskazują na główne obszary działania w obrębie zadań wynikających z pieczy zastępczej.

Cele szczegółowe i kierunki działań:

- Rozwój rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej
 - Zapewnianie osobom sprawującym funkcję rodziny zastępczej kompleksowego wsparcia, zarówno merytorycznego, jak i finansowego oraz podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w opiekę nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej;
 - Wsparcie w rozwoju wychowanków pieczy zastępczej i przygotowanie ich do dorosłego życia;
 - Inicjowanie działań zmierzających do najbardziej minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy: Rozwój rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej

Cel szczegółowy obejmuje:

1. Prowadzenie akcji promocyjnej w środowisku lokalnym na rzecz rodzicielstwa zastępczego.
2. Zwiększanie liczby rodzin zastępczych.
3. Określenie limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany okres.

4. Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.

Cel szczegółowy: Zapewnianie osobom sprawującym funkcję rodziny zastępczej kompleksowego wsparcia.

Cel szczegółowy obejmuje:

1. Pomoc osobom tworzącym rodzinną pieczę zastępczą w przewyżnianiu problemów związanych z opieką nad małoletnimi.
2. Podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w opiekę nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.
3. Objęcie rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.

Cel szczegółowy: Wsparcie w rozwoju wychowanków pieczy zastępczej i przygotowanie ich do dorosłego życia

Cel szczegółowy obejmuje:

1. Pomoc w tworzeniu programów usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych i placówek.
2. Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych, aktywnego poruszania się po rynku pracy oraz przygotowanie ich do dorosłego życia.

Cel szczegółowy: Inicjowanie działań zmierzających do najbardziej minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej

Cel szczegółowy obejmuje:

1. Podejmowanie działań na rzecz przywracania więzi rodzinnych.
2. Udzielenie wsparcia rodzicom biologicznym wykazującym chęć odzyskania swoich dzieci.
3. Współpraca z Sądem i Ośrodkiem Adopcyjnym.

8. Harmonogram działań programowych w latach 2022-2024

Cel szczegółowy	Kierunki działań	Sposoby realizacji	Mierzalne wskaźniki realizacji celu szczegółowego
1. Rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej.	1. Prowadzenie akcji promocyjnej w środowisku lokalnym na rzecz rodzicielstwa zastępczego.	Opracowanie i upowszechnianie ulotek informacyjnych oraz plakatów.	Liczba ulotek oraz plakatów.
	2. Zwiększanie liczby rodzin zastępczych.	Publikowanie artykułów na temat pieczy zastępczej na stronach internetowych, portalach społecznościowych oraz w lokalnej prasie.	Liczba publikacji.
		Obchody Dni Rodziny w Powiecie Piskim.	Liczba publikacji na temat Dni Rodziny.
		Prowadzenie naboru i kwalifikacji kandydatów na rodziny zastępcze.	Liczba przeprowadzonych procedur kwalifikacyjnych.
		Prowadzenie szkoleń kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, zawodowe oraz rodzinne domu dziecka.	Liczba osób przeszkolonych na kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej.
	3. Określenie limitu rodzin zastępczych zawodowych na dany okres.	Tworzenie rodzin zastępczych do wyznaczonego limitu.	Liczba rodzin zastępczych ustalonych na dany rok według limitu.
	4. Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej.	Podejmowanie działań w celu utworzenia placówki opiekuńczo-wychowawczej.	Liczba dzieci umieszczona w placówce.
2. Zapewnianie osobom sprawującym funkcję rodziny zastępczej kompleksowego wsparcia.	Pomoc osobom tworzącym rodziną pieczę zastępczą w przezwyciężaniu problemów związanych	Zapewnienie rodzinom zastępczym bezpłatnej pomocy psychologicznej oraz prawnej.	Liczba osób korzystających z porad psychologa i prawnika.

	z opieką nad małoletnimi.		
	Podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w opiekę nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej.	Prowadzenie grupy wsparcia dla rodzin zastępczych.	Liczba osób uczestniczących w spotkaniach grupy wsparcia.
		Organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych podnoszących ich kwalifikacje.	Liczba zorganizowanych szkoleń.
	Objęcie rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Organizowanie wsparcia w postaci pomocy koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.	Liczba rodzin objętych pomocą koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej.
3. Wsparcie w rozwoju wychowanków pieczy zastępczej i przygotowanie ich do dorosłego życia.	Zapewnienie wsparcia przy tworzeniu programów usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych i placówek.	Pomoc w opracowywaniu programów usamodzielnienia wychowanków rodzin zastępczych i placówek.	Liczba realizowanych programów usamodzielniania.
	Wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych, aktywnego poruszania się po rynku pracy oraz przygotowanie ich do dorosłego życia.	Umożliwienie zamieszkania wychowankom w mieszkaniu chronionym	Liczba osób korzystających z pobytu w mieszkaniu chronionym
		Pomoc w uzyskaniu zatrudnienia oraz mieszkania z zasobów gminy dla wychowanków pieczy zastępczej.	Liczba osób, którym udzielono pomocy.
4. Inicjowanie działań zmierzających do najbardziej minimalnego okresu pobytu dziecka w pieczy zastępczej.	Podjęcie działań na rzecz przywracania więzi rodzinnych.	Udzielanie wsparcia rodzicom biologicznym w zakresie nawiązywania prawidłowych relacji.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia.
	Udzielenie wsparcia rodzicom biologicznym wykazującym chęć	Możliwość skorzystania z pomocy specjalistów, tj. psychologa, prawnika	Liczba osób, którym udzielono wsparcia psychologa, prawnika

	odzyskania swoich dzieci.	oraz mediatora.	oraz mediatora.
		Pomoc w przygotowaniu wniosku o powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny biologicznej.	Liczba osób, którym udzielono wsparcia.
	Współpraca z Sądem i Ośrodkiem Adopcyjnym.	Zgłoszenia dziecka z uregulowaną sytuacją prawną w celu poszukiwania rodziny przysposabiającej	Liczba dzieci zgłoszonych do Ośrodka Adopcyjnego.

9. LIMIT RODZIN ZASTĘPCZYCH ZAWODOWYCH

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadza obowiązek planowania i określenia corocznego limitu rodzin zastępczych zawodowych funkcjonujących w powiecie.

Doświadczenia ostatnich lat pokazują, że coraz częściej zdarzają się sytuacje, w których małoletni nie mają możliwości wychowywania się w rodzinie biologicznej. Z związku z tym konieczne jest funkcjonowanie na terenie powiatu piskiego już istniejących, a także utworzenie nowych rodzin zawodowych, które mogłyby otoczyć opieką pozbawione tego dzieci oraz utworzenie rodzinnego domu dziecka.

Zakładany plan ograniczenia liczby dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej będzie zawierał 2 cele:

1. Rozwój rodzinnej pieczy zastępczej
2. Zmniejszenie liczby dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Na podstawie analizy danych dotyczących funkcjonowania pieczy zastępczej w latach poprzednich proponuje się limit rodzin zastępczych zawodowych w latach 2025-2027 dla Powiatu Piskiego:

Tabela 22. Proponowany limit rodzin zastępczych zawodowych

Rok	Liczba rodzin zastępczych
2025	3
2026	3
2027	3

Źródło: Dane Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Pisz

Istotne jest jednak, że powyższe założenie będzie możliwe do zrealizowania, jeśli znajda się kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Niestety na terenie Powiatu Piskiego wciąż liczba osób chętnych do podjęcia się takiej funkcji jest niewystarczająca. Pomimo, iż jest to problem na ogólnokrajową skalę w dalszym ciągu intensywnie prowadzimy rekrutację i poszukujemy chętnych kandydatów na rodziny zastępcze i nie będziemy ustawać w wysiłkach.

10. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 finansowany będzie ze środków:

- Budżetu powiatu piskiego dotacji celowych z budżetu państwa;
- Budżetów gmin, z których pochodzą dzieci umieszczone w pieczy zastępczej;
- Funduszy europejskich;
- Dotacji i środków pochodzących z innych źródeł.

11. BENEFICJENCI PROGRAMU

Osobami, które zostają objęte działaniami w ramach Programu są:

- Rodziny zastępcze;
- Dzieci i młodzież przebywające w pieczy zastępczej;
- Usamodzielniani wychowankowie różnych form pieczy zastępczej;
- Kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- Kadra pomocy społecznej.

12. REALIZATORZY PROGRAMU

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu przy realizacji swoich zadań współpracuje z instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej. Realizatorem i koordynatorem powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej w powiecie piskim będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Piszcu, które przy realizacji będzie współpracowało z następującymi podmiotami:

- rodzinami zastępczymi;
- dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej;
- osobami usamodzielnianymi;
- rodzicami biologicznymi dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- rodzinami pomocowy
- kandydatami do pełnienia funkcji rodziny zastępczej;
- Starostwem Powiatowym w Piszcu;
- Sądem Rejonowym w Piszcu;
- Ośrodkiem Adopcyjnym w Olsztynie Filia w Ełku;
- Powiatowym Międzyszkolny Ośrodkiem Sportowym Piszcu;
- Powiatową Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Piszcu;
- policją;
- ośrodkami pomocy społecznej z terenu gmin Powiatu Piskiego;
- placówkami opiekuńczo-wychowawczymi;
- wolontariuszami;
- specjalistami opieki zdrowotnej;
- placówkami oświatowymi;
- organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działania na rzecz pomocy dzieciom i rodzinie;
- i innymi.

13. MONITORING I EWALUACJA

Za działania związane z realizacją celów Programu odpowiedzialny jest Zespół do spraw Pieczy Zastępczej utworzony w ramach Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej. Monitoring będzie prowadzony przez Organizatora pieczy zastępczej, który co roku będzie przekładał Radzie Powiatu Pisz sprawozdanie z realizacji Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej, łącznie ze sprawozdaniem z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Skuteczna realizacja niniejszego programu będzie uzależniona od koordynacji działań i współpracy oraz zaangażowania między innymi kandydatów do pełnienia funkcji rodzin zastępczych, w tym zawodowych oraz środków finansowych.

14. ZAKOŃCZENIE

Pieczą zastępczą powinna być tylko przejściową, okresową formą opieki nad dzieckiem, w której umieszcza się dzieci na podstawie orzeczenia sądu, w sytuacji czasowego ograniczenia rodzicom praw rodzicielskich.

Obowiązkiem osób pełniących pieczę zastępczą nad dzieckiem jest zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania, poprzez traktowanie dziecka w sposób sprzyjający poczuciu godności i wartości osobowej, zapewnienie dostępu do przysługujących świadczeń zdrowotnych, zapewnienie kształcenia i wyrównywanie braków rozwojowych i szkolnych, umożliwienie rozwoju uzdolnień i zainteresowań. Opiekun jest zobowiązany także do zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, rozwojowych, społecznych oraz religijnych dziecka, zapewnienia dziecku ochrony przed arbitralną lub bezprawną ingerencją w jego życie prywatne. Dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej ma zagwarantowane prawo utrzymywania osobistego kontaktu z rodziną naturalną i powrotu do rodziny naturalnej, stabilnego środowiska wychowawczego, kształcenia, rozwoju zainteresowań i przekonań, zabawy i wypoczynku, pomocy w przygotowaniu do samodzielnego życia, wyrażania opinii w sprawach, które go dotyczą, odpowiednio do jego wieku i stopnia dojrzałości, ochrony przed poniżającym traktowaniem i karaniem, do poszanowania tożsamości religijnej i kulturowej oraz dostępu do informacji dotyczących jego pochodzenia.

Trzyletni Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na lata 2025-2027 ma na celu rozwój rodzinnych i instytucjonalnych form pieczy zastępczej, podnoszenie kwalifikacji osób zaangażowanych w opiekę nad dzieckiem umieszczonym w pieczy zastępczej, wsparcie w rozwoju wychowanków pieczy zastępczej i przygotowanie ich do dorosłego życia, a także dążenie do powrotu dziecka do rodziny biologicznej.

Utworzenie placówki opiekuńczo-wychowawczej na terenie Powiatu Piskiego jest niezbędną formą z powodu ogromnego wzrostu dzieci, które zgodnie z postanowieniem Sądu powinny być umieszczone oraz wymagają opieki i wsparcia w związku z niewłaściwą opieką sprawowaną przez rodziców biologicznych.

Placówka zaspokaja niezbędne potrzeby dziecka w szczególności emocjonalne, rozwojowe, zdrowotne, bytowe, społeczne i religijne. Jednocześnie umożliwia kontakt dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, podejmuje działania w celu powrotu dziecka do rodziny. Placówka również zapewnia małoletniemu dostęp do kształcenia dostosowanego do jego wieku i rozwój. W placówce opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego

są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie.

Małoletnie dziecko może przebywać w placówce opiekuńczo-wychowawczej do ukończenia 18 roku życia lub do 25 roku życia pod warunkiem kontynuowania nauki. Powiat po wydanym wyroku Sądu o umieszczeniu, kieruje dziecko do odpowiedniej placówki przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Idąc dalej, sądzimy iż najlepszym środowiskiem dla dziecka jest rodzina biologiczna. Biorąc natomiast pod uwagę liczbę dzieci, które są w potrzebie umieszczenia w rodzinie zastępczej oraz w placówce opiekuńczo-wychowawczej zostaliśmy zmuszeni do rozwoju pieczy zastępczej instytucjonalnej, gdyż liczba małoletnich dzieci wzrasta i brak rodzin zastępczych uniemożliwia nam ochronę i dobro najmłodszych i dbanie o ich życie.